

ET MØDE I VIDENSKABERNES SELSKAB FOR
HALVANDET HUNDREDE AAR SIDEN

AF

HOLGER FR. RØRDAM

(MEDDELT I MØDET DEN 29. NOVEMBER 1901)

Maleren KRØYERS berømte Billede af „et Møde i Videnskaberne Selskab“ har foranlediget, at jeg er bleven opmærksom paa, at der eksisterer et Billede af et Møde i Videnskaberne Selskab, der er 150 Aar ældre end det nævnte. Det er i Anledning af dette Billede, der ganske vist hverken i Betydning eller Omfang kan maale sig med KRØYERS, men dog har sin Interesse og næppe kendes af ret mange, at jeg skal tillade mig at meddele et lille Blad af vort Selskabs ældste Historie, saa meget mere som intet af, hvad jeg her vil fremdrage, berøres af C. MOLBECH i hans bekendte Fremstilling af „Det Kongl. Danske Videnskaberne Selskabs Historie“ (1842).

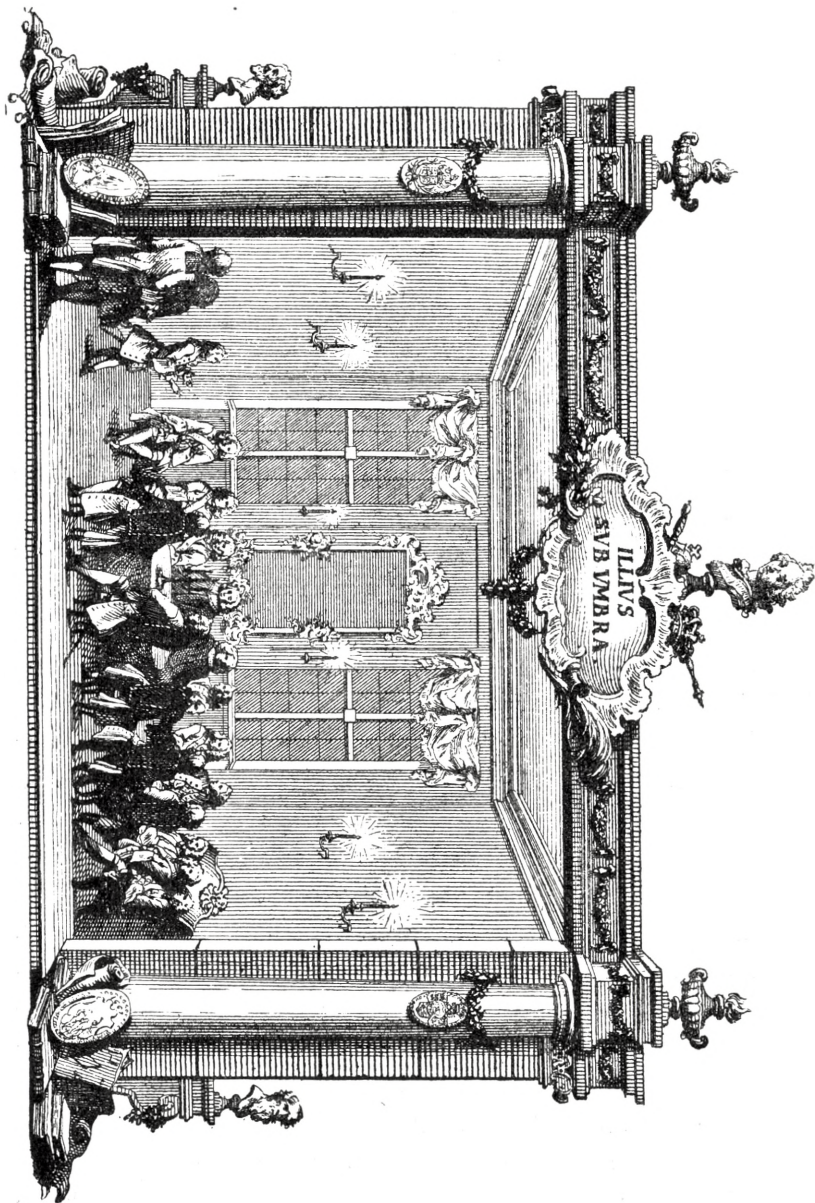
Den 28. Oktober 1749 o. fl. Dage fejredes Jubelfesten for den oldenborgske Stammes 300aarige Regering i Danmark og Norge, og den fremkaldte en overordentlig rig Litteratur af Jubeldigte, Jubeltaler og Jubelprædikener i forskellige Sprog.

I Videnskabernes Selskab var det Selskabets Æresmedlem, den 30aarige Grev OTTO MANDRUP RANTZAU, da Assessor i Højesteret og snart efter tillige Stiftamtmand over Island og Færøerne, der den 10. November 1749 holdt en „Jubel-Tale“, som dog ikke blev udgivet af Selskabet eller af Forfatteren selv, men først 1753 kom for Lyset, udgivet af den meget skrivende Litterat Frederik Christian Schönau, under Titel: „Den Kongelige Oldenborgske Stammes udødelige Ihukommelse“. Talen, der udgør 52 Kvartsider, i smuk Udstyrelse, giver i den da brugelige Lovtaletone en Udsigt over de oldenborgske Kongers Historie, fordelagtigt vidnende om Forfatterens Kendskab til Emnet; særlig kunde fremhæves hans ret heldige Forsøg paa at lade Christian II vederfares Retfærdighed. Hans Omtale af den da regerende Konge, Frederik V, vidner ved sit hjærtelige Præg om den overordentlige Folkeyndest, denne Konge havde vundet. „Vor Lyst er Hans; thi man haver endnu hos Hannem ingen større Lyst befunden, end at see sit Folk paa en sømmelig Viis glad og fornøiet“. — Hvorfor Rantzau ikke selv udgav Talen, men lod Schönau befordre den til Trykken, vide vi ikke. Den Omstændighed, at Rantzau var bleven Stiftamtmand paa Island, kan ikke have været Grunden, da han — forøvrigt med Ære — bekjædte dette Embede i 18 Aar uden nogensinde at sætte sin Fod paa Øen. Maaske har Rantzau ladet Schönau, der havde syslet en Del med Historien, gaa Talen efter i Enkelthederne. Det Forhold mellem de to nævnte Mænd, som Udgivelsen af Talen vidner om, turde vistnok forklare den kuriøse Fejltagelse, som den berømte Jurist P. KOFOD ANCHER lidt tidligere havde gjort sig skyldig i, og som havde vakt megen Muntherhed i litterære Kredse. Der var nemlig (1751) blevet indleveret en Afhandling, „Forsøg paa en Historie om Naturens Ret“, til det juridiske Fakultet med Begæring om at faa den approberet til Trykken. Kofod Ancher, der stod i den Formening, at Afhandlingen var af Grev Otto Mandrup Rantzau, gav den en

glimrende Approbation baade i Prosa og Vers. Men da Afhandlingen saa udkom med Schönaus Navn paa Titelbladet, fandt Publikum den lærde Censors Ros saa ilde anbragt, at Kofod Ancher maatte udstede en offentlig Erklæring om, at hans Ros var falden paa den urette.

Den fornævnte Jubeltale i Anledning af Sekularfesten var dog ikke den eneste, Videnskabernes Selskab fik at høre. Thi et Aars Tid senere lod Selskabets Præsident, Statsminister JOH. LUDV. HOLSTEIN, sin 16aarige Søn, Grev CHRISTIAN HOLSTEIN, her i Selskabet foredrage en i det latinske Sprog affattet, meget højtstemt „Oratio Secularis“. I Selskabets ældste Forhandlingsprotokol har dets mangeaarige Sekretær, daværende Justitsraad Hielmstjerne, antegnet: „1751 den 19. Januarii blev Grev Holstes *Harangue* og mit Svar“ [læst]. (Selvfølgelig er „Harangue“ her brugt i den Betydning, det har i det franske Sprog, og ikke i den, som Ordet ved en Forskydning nu har faaet i dansk Tale.) Den unge Grev Holsteins Jubeltale udkom Aaret efter i meget smuk Udstyrelse, trykt i Waisenhusets Bogtrykkeri. Den er dediceret til Kongen og ledsaget af Hielmstiernes Svar samt af et længere latinsk Digt til Forfatteren af daværende Justitsraad, Generalprokurør B. W. Luxdorff. Talen angives paa Titelbladet udtrykkelig som holdt „*in publico et frequentissimo consessu Societatis Regiæ Havniensis bonis artibus promovendis deditæ*“. Herimod kunde det synes at stride, naar Luxdorff siger, at Taleren havde holdt sit Foredrag i en snævrere Kreds, („*privato pariete clausus*“), men at han nu vilde lade flere nyde godt af den og ved at udgive den tillod, at den fløj ud over Verden. At Luxdorffs „*privatus paries*“ alligevel betegner Videnskabernes Selskab, kan næppe betvivles og har sin Forklaring deri, at Selskabets Møder den Gang holdtes i Præsidentens Hjem i Stormgade (nuværende Nr. 10).

Hvad der særlig hendrager vor Opmærksomhed paa denne Tale, er det her gengivne Billede, som i Kobberstik findes

anbragt paa Titelbladet til Bogen. Det maa nemlig antages, at Billedet har været bestemt til at fremstille det Møde i Videnskabernes Selskab, ved hvilket Talen blev holdt — vel ikke paa den Maade, at vi her skulde have en Art Fotografi af Forsamlingen, men væsentlig i samme Betydning, i hvilken vi betegne Krøyers Billede som „et Møde i Videnskabernes Selskab“, altsaa en fri Komposition under Benyttelse af forskellige for Tegneren vejledende Realiteter, særlig Mødesalen i Grev Holsteins Palæ med dens Udstyr, Datidens Dragter, Parykkerne iberegnete, og vel ogsaa den Orden, i hvilken Medlemmerne indtog deres Sæder — ikke efter Alderen i Selskabet, men efter Rangforordningen. Om Portrætlighed tør vi paa Grund af Figurerne ringe Størrelse ikke udtale os — man kunde dog fristes til at tænke paa Holberg, naar man fæster Øjet paa den Skikkelse, der er anbragt inderst i Kanapeen. — I Busten med Underskriften „*Illius sub umbra*“ genkendes jo lettelig Kong Frederik V's Træk. Derimod lades vi i Uvished om, hvem de to ved Salens Ydersider anbragte Buster betegne; man maa jo snarest tænke paa et Par af Oldtidens Vismænd (f. Eks. Plato og Aristoteles). De paa Pillerne ophængte og ved Foden af samme stillede Vaabenskjolde ere saa utydelige, at det ikke er let at sige noget sikkert om dem. Efter hvad der kan skimtes paa de to førstnævnte Skjolde, maa man dog antage, at det er Kongens og Dronningens Vaabener (det danske og det engelske), saa meget mere, som Frederik V's Navneciffer ses anbragt over det ene af dem, i hvilket ogsaa 3 Løver og 3 Kroner kende- lig ere afbildede.

Paa det Skjold ved Foden af Pillen til venstre for Tilskueren kan med Møje læses:

Sigillum Gimnasii Academici Altonensis.

*Supernis alimur viribus*¹.

¹ For denne Læsning maa jeg takke Videnskabernes Selskabs Redaktør, Hr. Professor, Dr. VLH. THOMSEN.

Paa det andet staar, foruden Emblemer, og nogen nu ulæselig Skrift, Aarstallet 1662 (ikke, som det kunde se ud paa omstaaende Gengivelse, 1667). I dette Aar fødtes Johan Georg Holstein, den unge Talers Farfader, den, ved hvem Slægten v. Holstein fik fast Fod her i Landet. Forholder det sig rigtig, som formodet, at dette Skjold refererer sig til Familiens Historie, gælder det samme vistnok ogsaa det andet, og det kan da formodes, at den unge Grev Christian Holstein har faaet en Del af sin Uddannelse ved det af Kong Christian VI grundede *Gymnasium Christianeum* i Altona¹, og at dette Skjold mulig er et Hædersminde, ydet Sønnen af den højt ansete Statsminister, hvem Gymnasiets Oprettelse maaske for en Del skyldtes. — De paa Væggene i Salen anbragte brændende Lys i Lampetterne antyde et Aftenmøde, og det er da ogsaa bekendt, at Møderne i Videnskabernes Selskab den Gang ligesom nu holdtes om Aftenen.

I selve Salen se vi en ung Mand, klædt i den Tids Selskabsdragt, staa og tale i nogen Afstand fra Bordet, om hvilket Medlemmerne have taget Sæde. Fæste vi Øjet paa disse, da bemærkes, at den Mand, der sidder nærmest ved Taleren, bærer Elefantriddernes Ordensbaand over Kjolen. Det maa altsaa vistnok være Selskabets Præsident, Grev J. L. Holstein, der siden Frederik V's Kroning (1747) bar dette Ordenstegn. Næst efter kommer to Dannebrogssiddere, ved hvilke man vel snarest maa tænke paa Greverne R. F. Lynar og Otto Thott. Derefter følger to Mænd i gejstlig Ordensdragt, sikkert Bi-

¹ Dette „*Gymnasium academicum*“ var oprettet ifølge kgl. Reskript, dat. Frederiksberg 3. Febr. 1738. Fundatsen er dat. Christiansborg 11. Maj 1744 (ikke 24. Febr., som Cronhelm har, s. E. Holm, Danm. og Norges Hist. 1620—1814, II, Tillæg, S. 102). Gymnasiet indviedes 26. Maj 1744 af dets Director, Consistorialraad, Professor Johan Adam Flessa, der siden udgav „Kurze hist. Nachricht von der feyerlichen Einweihung des königl. academischen Gymnasii in der Stadt Altona“ etc. Altona 1744, 4to. (Jvfr. L. H. Schmid, Versuch einer hist. Beschr. d. Stadt Altona. Alt. u. Flensb. 1747, S. 248 ff.) For denne Meddelelse takker jeg Hr. Sognepræst A. T. JANTZEN.

skopperne Ludvig Harboe og Erik Pontoppidan, de eneste gejstlige Medlemmer, Selskabet den Gang (1751) havde, da den theologiske Professor Marcus Wøldike var død nogle Maaneder før Mødet. — De øvrige Medlemmer ere i civil Dragt. I alt er der 16 Mænd anbragte om Bordet, og det passer godt til det daværende indskrænkede Medlemsantal; thi om der end, særlig naar Æresmedlemmerne medregnes, paa den Tid hær været nogle flere, som kunde have givet Møde. maa man dog antage, at det har hørt til de store Sjældenheder, at flere end 16 Medlemmer paa hin Tid var samlede paa én Gang. og det har maaske ikke været Tegnerens Opgave at fremstille flere end det Tal, der sædvanlig var tilstede. Maatte det være mig tilladt at udpege, hvem jeg tænker mig som nærværende, saa vilde jeg, uden Hensyn til Rangordningen, nævne: L. Holberg (Æresmedlem), B. W. Luxdorph, B. Möllmann, J. F. Ramus, P. Horrebøw, J. Langebek, T. Klevenfeldt, P. Kofod Ancher, H. Stampe, B. J. de Buchwald og Chr. Hee (ordinære Medlemmer).

Ved en Side i Forgrunden er anbragt to af Grev Holsteins Lakajer, disse i de Tider jevnlig indflydelsesrige Personer, der ved tro Tjeneste undertiden banede sig Vej til ret anselige Stillinger i Samfundet.

I Indledningen til Talen, der er paa meget sirligt Latin, bemærker Forfatteren, at da nu alle andre passende Emner til en Jubeltale saa at sige vare udtømte, havde han valgt at tale om de oldenborgske Kongers „udødelige“ Fortjenester af fremmede Nationer — ganske vist et, fra et nationalt Synspunkt betragtet, mindre heldigt Valg af Emne, som dog laa Taleren nær nok, da han — som han ogsaa gjorde — kunde henvise til de Velgerninger, danske Konger lige fra Christian IV's Tid af havde vist mod Medlemmer af hans egen fra Mecklenburg stammende Slægt. For øvrigt søgte han, om end i al Korthed, at gøre det mest mulige ud af Emnet ved bl. a. at henvise til, hvorledes Christian I var optraadt som Freds-

mægler i Tyskland, hvorledes Christian III havde understøttet de tyske Reformatorer og hjulpet den svenske Konge i Dackefejden; Christian IV havde antaget sig Protestanterne i Tyskland; flere af de sidste oldenborgske Konger havde støttet fremmede Potentater med Hjelpetropper; Frederik IV havde sendt Missionærer til de fjerne Malabarere. Et paa forreste Side anbragt, for øvrigt meget raat udkastet Kort viser de Lande, hvortil vore Kongers Velgerninger havde strakt sig.

I selve Talen bruges jevnlig, efter klassiske Mønstre, den antithetiske Form, for at vise de danske Kongers udmærkede Egenskaber, som naar Forf. siger: I Sandhed, de Folk ere at beklage, hvis Regenters Navne kun tjene til at fylde et tomt Rum i Tidsrækken, eller hvis Konger ere komne ind i Historien af samme Grund, som man opregner Oversvømmelser, Ildebrande og andre lignende Ulykker. „*At nos, o ter quaterque beatos*“! Vi have haft Regenter, der kunne tjene til Mønstre for alle Statsstyrere, og hvis Navne ere ærede hos de fjerneste Folkeslag.

Det fremlagte Eksemplar af Talen er af Forfatteren egenhændig tilskrevet Luxdorph, der har forsynet det med et af de smukke og solide Bind, hvormed hans fortrinlige Bogsamling udmærkede sig, og med sit blandt Bogvenner vel kendte Bibliotheksmærke, Elefanthovedet med et Bundt Lynstraaler i Snabelen¹.

Det er dog ikke den eneste Tale, som den unge Grev Holstein har holdt i Videnskabernes Selskab. Aaret efter holdt han, opfordret af Medlemmerne, som han selv siger, en dansk „Sørge-Tale“ over Dronning Lovise. Ogsaa den blev trykt og forsynet med det samme Titelbillede, som ovenfor er beskrevet. Talen angives som „holden udi det Kongelige Viden-

¹ Den omtalte Tilskrift lyder saaledes: „*Viro Generoso atque Illustri D^{no} B. W. de Luxdorph, S. R. M. Consil. Just. et Generali Fisci Advocato, hæc infantissimæ Oratiuncula Ectypa in Amicitia Tesseram devovet Christianus Comes ab Holstein in Lethra.*“

skabernes Selskabs¹ offentlige, høianseelige og talrige Forsamling den 28. Februarii 1752⁴. Den er ligesom den foregaaende tilegnet Kong Frederik V og indledes som denne med en Henvendelse (*captatio benevolentiae*) til Selskabets Medlemmer, hvori Taleren bl. a. ytrer:

„Høistærede Herrer! dersom ei mit udi dette Høipriselige Selskab offentlig givne Løfte forbandt mig selv dertil, da overlod jeg gjerne til en anden ved denne sørgelige Leilighed at faa Ordet, og selv udi Eenrum gav min retmæssige Gremmelse Gehør, som vi alle have tilfælles med tvende Store Konger² og fem mægtige Riger³, ja! jeg tør sige med den hele retsindige Verden.“

„O! hvor uendelig en Forskiel er der ikke imellem den Tale, jeg for mere end et Aar siden haver havt den Ære at holde udi denne Forsamling, og den, jeg paa nærværende Tiid skal fremføre. Jeg seer ingen Liighed imellem dem uden denne, at de begge ere udtalede udi eet og det samme priisverdige Selskab, og af een og den samme slette og u-øvede *Orator*. For Resten fremkom hin ved den allerglædeligste, denne derimod ved den allersørgeligste Leilighed. Den gang talede jeg med en Jubel-Glæde; nu maa jeg betiene mig af en Jammer-Tone. Den gang maatte det gamle Rom laane mig sit Tungemaal, til at fortælle vores ligesaa gamle som gode og lyksalige Konge-Stammes uglemmelige Fortienester, endogsaa iblant de længst bortliggende Folk; hvis meer end Krone-verdige Afkom i vore Tider glimrer paa næsten alle Europæiske Troner: nu derimod vil mit nedslagne Sind neppe

¹ Molbech antager (Vid. Selsk. Hist. S. 122). at Betegnelsen „det Kgl. Videnskabernes Selskab“ først forekommer i en kgl. Kabinetsordre af 1776, medens Selskabet tidligere kaldtes Videnskabernes Societet eller Collegium, eller, som der staar paa den første Række af Skrifterne: „Det kjøbenhavnske Selskab af Lærdoms og Videnskabernes Elskere“. Ovennævnte Titel viser dog, at det nu brugelige Navn er betydelig ældre.

² Kongerne af Danmark-Norge og England.

³ Danmark, Norge, Storbritanien, Frankrig og Irland (disse fem Riger nævnes i Dronning Lovises Titel paa Sørgetalens Titelblad).

tillade mig i min Moders Maal¹ at nævne noget lidet om den deiligste Green, der er udspiret af dette, Gud give! uvisnelige Stamme-Træ. — — — O! kunde jeg ikkun sige det, jeg tænker. Hvor vilde jeg da ikke paa engang med livagtige Farver afmale Dydens og vor Himmelkronede Danner-Dagmars liige livsalige Billede! — — Imidlertid vil jeg dog forsøge, hvad jeg formaaer, og med blabbrende Tunge stamme noget lidet om

Vores af Fødsel store, i Live større, men i
Døden største Louise.

Hertil udbeder jeg mig denne Høianseelige Forsamlings gunstige og gode Taalmodighed.“

Efter saaledes at have angivet sit Emne, tager Taleren sit Udgangspunkt fra den brugte Betegnelse af den afdøde Dronning som den store, og begynder selve Mindetalen med følgende Ord:

„Aldrig er noget Tilnavn mere bleven brugt og tillige misbrugt, end det Tilnavn den store. Nesten alle Riger, alle Tider og alle Tungemaal synes at have indgaaet en Forening om at betiene sig af denne prægtige Titel, til at distinguere de Personer, hvilke de enten i levende Live med eller imod deres Villie gave et Fortrin for andre, eller efter deres Død i Aarbøgerne vilde have ophøiet over andre. — — — Sandelig, dersom det var noget stort at ødelægge Lande og Riger, at forvandle de mest blomstrende Stæder til Steen-hobe, at udøse strømme-viis uskyldigt Menneske-Blod, at beherske med Grumhed utallige ulyksalige Nationer, og igien med langt større Grumhed at beherskes af sine egne Laster; da kunde de fleste af disse saa kaldte Store fortjene saa anseeligt et Prædikat. Men skulde deres Storhed udmaales efter Dydens usvigelige Alen, da er det at befrygte, at de til største Deelen

¹ Saaledes udtrykker Forfatteren sig sikkert med Forsæt, af Hensyn til at hans Moder var en dansk Kvinde, medens Faderen var tyskfødt.

vilde komme til at skille sig ved deres ufortiente Ære-Titel, og derimod nødes til at antage Navn af det menniskeleige Kiøns Fiender, ja neppe holdes verdige til at hede Mennisker.“

Som Modsætning til denne i saa kraftige Træk afmalede falske Storhed fremstiller Taleren derpaa den afdøde Dronning, der havde gjort „vor Nordiske *Titum* lykkelig“, som et Mønster paa den sande Storhed baade i hendes Liv og i hendes Død, idet han stærkt fremhæver følgende Træk fra hendes Dødsleje:

„Da Hendes Majestæt blev erindret om at berede sig til Døden, kunde hun med en forundringsværdig Rolighed give det heroiske Svar: Skulde jeg nu først berede mig til Døden, da vilde det maaskee blive for sildig; dette er noget, jeg i mange Aar haver lagt Vind paa. Et Svar, der med gyldene Bogstaver burde hamres i i Tidens Minde, for at tiene til deres Beskiemmelse, der for at synes klogere end andre, blive ryggesløse, og lade sig af skammelige Vellysters Strøm bortrive, indtil de hovedkuls styrtes i Evighedens bundløse Hav.“

Talen, der udkom i en overordentlig smuk Udstyrelse (i stor Kvart), er ledsaget af en Række danske Æredigte til Forfatteren af forskellige litterære Personligheder. Deriblandt indtager et længere Digt (dat. Kbhvn. 2. Maj 1752) af Selskabets Medlem T. KLEVENFELDT den første Plads som „Tilskrift til Høy- og Velbaarne Herre, Hr. CHRISTIAN Greve af Holstein-Ledreborg, Deres Kongelige Majestets høyst-betroede Lehn-Secretair“. Det er ellers fra helt andre Sider end den poetiske, vi kende Klevenfeldt; særlig som den passionerede Samler, navnlig af Bidrag til den danske Adels Historie; men det lader til, at han heller ikke har savnet Evne til metrisk Behandling af Sproget. Jeg skal tillade mig at anføre en lille Prøve:

Herr Greve! Lærdes Haab og Fryd,
 Søn af saa stor en Fader,
 Du Dine Fædres Arve-Dyd
 Og Fodspor ey forlader;
 Din Ungdoms første For-Aars Spring
 Dig spaade Held og Lykke,
 Da i de Lærdes Cirkel-Ring
 Du gjorde Mester-Stykke;
 Da Du blev seet og hørt og kient
 I sidste Jubel-Glæde
 Som den, der havde da fortient
 Et Lærdoms Høye-Sæde;
 Vi saae da alt Din Tinding grøn
 I fulde Blomster-Knoppe;
 Men nu, som Viisdoms Ægte-Søn
 Du groer til *Pindi* Toppe.

For at vise den unge haabefulde Greve i det fulde Lys giver Klevenfeldt derpaa en lidet smigrende Skildring af den unge Adels, „de forkerkede Junkeres“ sædvanlige Færd, idet han bl. a. tiltaler dem saaledes:

Forkierte Junker, Landets Skam,
 Og Tidernes Vanære!
 Agt paa Grev HOLSTEIN; Du af Ham
 Kan andre Noder lære;
 Forstaaer Du ikke *Rommer*-Sprog,
 Naar vores Rhetor taler,
 Saa læs i denne Danske Bog,
 See saa, hvor høyt Du praler;
 See hid, hvor Grevens Laurbær grôr
 Blant Mirten og *Cypresse*;
 Hand alt i *Phæbi* høye Chor
 Kand siunge Høytids Messe:
 Hvad Under? Du for Suus og Duus
 Nep' har til Bogen lugtet,
 Men i *Epaminondæ* Huus
 Er Hand til Dyd optugtet.

Ogsaa den Mand, der som Lærer for Grev Christian Holstein til en vis Grad havde Æren for, at han i en saa tidlig Alder¹ kunde optræde som Taler i Videnskabernes Selskab, den siden berømte Folkeretslærer og Skribent MARTIN HÜBNER, har ledsaget sin „Vens og Velynders“ Tale med nogle „Lykønsknings- og Afskeeds-Tanker“². I disse har Lærdommen dog taget Magten fra Poesien. En Prøve af hans „Skialdre-Sang og Hierte-Digt“ skal derfor ikke her meddeles. Men har det ærede Selskab mulig fattet nogen Interesse for den unge, tidlig modne Søn af vort Selskabs første og mangeaarige Præsident, den ogsaa af Staten højt fortjente Grev J. L. HOLSTEIN, vil det maaske findes passende, at jeg til Slutning meddeler en kort Udsigt over hans Løbebane.

I de samme Dage, Gehejmerraad JOH. LUDV. HOLSTEIN (da endnu ikke Greve) overtog den indflydelsesrige men ogsaa anstrængende Post som Oversekretær i det danske Kancelli, fødte hans Hustru, Fru HEDVIG VIND, ham (10. Maj 1735) en Søn — den eneste — der i Daaben opkaldtes efter Kong CHRISTIAN VI, Faderens store Beskytter og Velynder. Faderen var en meget religiøs Mand, men satte tillige stor Pris paa Lærdom. Efter disse to Linier er den af Naturen vel begavede Søns Opdragelse og Undervisning kendelig foregaaet under det fædrene Huses Paavirkning og den tidligere nævnte Martin Hübners Vejledning. Det er formentlig ovenfor gjort sandsynligt, at det unge Menneske, formodentlig ledsaget af Hübner, har besøgt det akademiske Gymnasium i Altona, ligesom hans Fader i sin Tid havde tilbragt nogle af sine tidlige Ungdomsaar under Studier i Hamborg, vejledet af ansete Lærde, som da levede der. — Ved 16 Aars Alderen blev Christian Holstein ansat som (ulønnet) Sekretær i Kancelliet;

¹ Da Chr. Holstein holdt den omtalte „Sørge-Tale“ var han endnu ikke fyldt 17 Aar.

² Hübner stod da rede til at foretage en længere Udenlandsrejse; der-til sigte „Afskedstanker“.

1752 blev han Lenssekretær og 1753 tillige Assessor i Kancellikollegiet. Som Søn af en saa formaaende Mand som J. L. Holstein laa Vejen til de højeste Embedsstillinger aaben for den unge Greve. Imidlertid er det et godt Vidnesbyrd om hans Karakter, at han den 31. Jan. 1754 underkastede sig en Eksamen i Retsvidenskabens vigtigste Discipliner, deriblandt ogsaa i dansk og norsk Ret. Det bemærkes, at flere af Ministrene vare tilstede ved Prøven, og at han besvarede de forelagte Spørgsmaal til almindelig Tilfredshed¹. Samme Aar — altsaa kun 20 Aar gl. — blev han Assessor i Højesteret og fik 1755 Kammerherrenøglen. Uden at opgive sin Stilling i det danske Kancelli blev han 1762 Direktør i Generalpostamtet og s. A. Medlem af Direktionen for Waisenhuset og af Missionskollegiet, i hvilket hans Fader var Præses, ligesom Farfaderen, Gehejmerraad J. G. Holstein, i sin Tid ogsaa havde været. Efter Faderens Død i Januar 1763 overtog Christian Holstein Lensgrevskaabet Ledreborg. 1766 fik han det hvide Baand og Ordenen de l'Union parfaite. 1768 blev han Overhofmester hos Dronning Caroline Mathilde med Gehejmerraads Titel og fik 1769 Overstaldmesters Charge hos Dronningen. Struensees Omvæltninger skød ham 1771 ud af Kancelliet; men efter Hofrevolutionen 1772 blev han Overhofmarskal og som saadan Medlem af Direktionen for det kongl. Theater. 1774 Gehejmekonferensraad. 1780 Overjægermester. 1783 Ridder af Elefanten. Han døde 15. Juni 1799².

Det er dog ikke denne glimrende Løbebane, der har hen-

¹ Büsching, Nachrichten von dem Zustande der Wissenschaften u. Künste in den Königl. Dänischen Reichen u. Ländern. I, 445.

² Meddel. fra det Kgl. Gehejmearkiv 1886—88, S. 122. 142. Dansk biogr. Lexikon. VIII, 25. En stor Sorg ramte Grev Christian Holstein paa hans ældre Dage, da hans ældste da levende Søn, Stamherren til Grevskaabet, Johan Ludvig Holstein, den 14. Decbr. 1789 døde „i sin Alders 20de Aar, formedelst en ulægelig Byld ved sit Luftrør i Halsen“ (s. And. Mølleskou, Klage-Prædiken, holdt i Ledreborg Kirke. Kbh. 1790). Ved denne Lejlighed fremhæves Faderens „rare Tro, Christendom og Guds frygt“, der formentlig vilde hjælpe ham til at bære Tabet.

draget vor Opmærksomhed paa Grev Christian Holstein, men den Omstændighed, at han i 16 Aars Alderen i Videnskaber-nes Selskab har kunnet holde de to nævnte Taler, der utvivl-somt vidne om en mærkelig Begavelse og Udvikling hos et saa ungt Menneske, en Udvikling, der sikkert staar i nært Forhold til den sædelige og religiøse Alvor, der herskede i det Hjem, fra hvilket han var udgaaet.
